

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ

«Затверджено»

Голова приймальної комісії, ректор
Волинського національного
університету імені Лесі Українки

Анатолій ЦЬОСЬ
«28» червня 2024 р.
Протокол №

**ПРОГРАМА
ВСТУПНОГО ІСПИТУ
ІЗ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 032 ІСТОРІЯ ТА АРХЕОЛОГІЯ
ДЛЯ ВСТУПУ НА НАВЧАННЯ ДЛЯ ЗДОБУТТЯ СТУПЕНЯ
ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ**

(освітньо-наукова програма – ІСТОРІЯ ТА АРХЕОЛОГІЯ)

ЛУЦЬК–2024

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Вступне випробування з історії має на меті перевірку вмінь вступників до аспірантури самостійно аналізувати історичні і сучасні суспільні та соціальні явища, застосовувати набуті історичні знання, вміло користуватися усім арсеналом методів і методик наукових досліджень. Вступники мають продемонструвати здатність прогнозувати історичну перспективу, навички застосування одержаних знань при вирішенні професійних завдань, готовність жити в умовах наукового плюралізму, формувати культуру наукової дискусії, володіти педагогічною психологією та методикою. Вступне випробування з історії включає питання з курсів історії України, археології, всесвітньої історії, музеєзнавства та пам'яткознавства. Ці завдання відповідають кваліфікаційним вимогам до фахівця підготовленого відповідно до освітньо-професійної програми напряму “Історія та археологія”.

ТЕМАТИЧНИЙ ЗМІСТ

Археологія давньої України-Руси.

Загальна характеристика давньоруського періоду. Особливості соціально-економічного розвитку давньоруських міст. Давньоруські селища. Городища. Поховальний обряд населення України давньоруського часу.

Історія України.

Стародавнє населення України у ранньозалізну добу.

Кіммерійці. Скіфи: розселення, заняття та побут. Основні етапи історичного розвитку Скіфії. Сармати на території сучасної України. Релігійні вірування сарматів. Осіле землеробське населення українського Лісостепу та Полісся.

Давні слов'яни на території України.

Походження та рання історія слов'ян у дослідженнях лінгвістів, істориків, археологів, представників інших наук. Історичні джерела про походження та основні етапи етногенезу давніх слов'ян. Суспільна організація, господарство та побут давніх слов'ян. Духовна культура давніх слов'ян. Стосунки слов'ян із сусідніми народами.

Виникнення держави у східних слов'ян та основні етапи її історичного розвитку.

Історичні передумови виникнення держави у східних слов'ян. Давньоруська держава за перших князів (Олега, Ігоря, Ольги та Святослава). Політичний, соціально-економічний та культурний розвиток Києво-Руської держави за Володимира Великого та Ярослава Мудрого. Основні тенденції розвитку Київської Русі у 1054–1113 рр. Володимир Мономах, його внутрішня та зовнішня політика. Київська Русь у другій половині 20-х – на початку 30-х рр. XII ст.

Трансформація державно-політичного устрою Давньоруської держави та основні тенденції її політичного та соціально-економічного розвитку у період роздробленості.

Причини роздробленості Давньоруської держави. Основні тенденції розвитку Київського, Чернігово-Сіверського, Переяславського, Галицького та Волинського князівств. Боротьба за Київ у середині XII ст. Взаємини Русі з кочовими народами. Русь і половці у період роздробленості. Завоювання руських князівств монголо-татарами.

Галицько-Волинська держава у часи правління Данила Галицького.

Боротьба Данила Романовича за владу у Галицько-Волинському князівстві та його утвердження на князівському престолі. Внутрішня політика Данила Галицького. Основні напрями зовнішньої політики. Коронація Данила Романовича. Монгольська навала та її наслідки для історії Русі.

Українські землі під владою Литви.

Захоплення Литовським князівством Волині, Чернігово-Сіверщини, Поділля і Київщини з Переяславщиною. Вплив культури руських земель на Литву. Кревська унія (1385 р.). Островська угода 1392 р. Становлення політико-адміністративного устрою та управління в Україні. Зміцнення Великого князівства Литовського за князювання Вітовта. Ліквідація удільних князівств. Литовські Статути (1529, 1566 і 1588 рр.).

Соціально-економічний розвиток України наприкінці XIV – у першій половині XVII ст.

Стан сільського господарства. Зростання феодального землеволодіння. Фільваркова система господарства. Категорії селянського населення. Посилення феодально-кріпосницького гноблення (форми феодальної ренти, закріпачення селян і зростання визиску їх). Волочна поміра (1557 р.). Ремесла і промили. Цехи. Міста. Магдебурзьке право. Соціальна структура міського населення.

Внутрішня і зовнішня торгівля. Юридичне оформлення кріпосного права. Литовський Статут 1588 р.

Формування української народності.

Умови формування. Розвиток української мови. Виникнення та поширення назви «Україна». Термін «Мала Русь». Аналіз письмових та усних джерел щодо функціонування назви «Україна». Етапи формування української народності. Проблема формування української народності у тлумаченні різних істориків у залежності від їхньої політичної заангажованості.

Люблінська унія 1569 р.

Утворення Речі Посполитої і перехід Київщини, Волині, Брацлавщини від Великого князівства Литовського до Корони Польської. Українські землі після Люблінської унії. Річ Посполита. Адміністративно-територіальний устрій українських земель у складі Речі Посполитої.

Виникнення козацтва. Запорозька Січ та її прогресивна роль в історії України.

Територія, умови і джерела формування козацтва. Соціальна нерівність у середовищі козацтва. Виникнення Запорозької Січі та її устрій. Символіка. Воєнне мистецтво козацтва. Зв'язки запорозького та донського козацтва. Боротьба козацтва проти турецько-татарської агресії. Утворення реєстрового козацтва, заняття і побут козаків.

Культурне життя на Запорозькій Січі (освіта, релігія, початки архіву Коша Запорозької Січі). Петро Конашевич-Сагайдачний.

Визвольна війна в Україні середини XVII ст. (Хмельниччина 1648–1657 рр.).

Передумови, причини та характер Хмельниччини. Зиновій Богдан Хмельницький: політичний портрет. Перші перемоги: від Жовтих Вод до Замостя. Збарасько-Зборівська кампанія 1649 р. «Реєстр Війська Запорозького». Битва під Берестечком та інші бої. Українсько-російська угода 1654 р.

«Переяславська легенда». Статті Богдана Хмельницького і «Березневі статті»: доля оригіналів. Віленське перемир'я 1656 р. Останні дні та смерть Богдана Хмельницького 1657 р. Місце Хмельниччини в історії України та Європи.

Руїна.

Геополітичні причини Руїни. Іван Виговський. Юрій Немирич та його ідея «Великого князівства Руського». Гадяцький трактат. Юрій Хмельницький. Переяслав-2. Слободищенський трактат 1660 р. Чорна рада 1663 р. Спроба встановлення нового контролю над козацькою Україною з Батуринськими статтями 1663 р. та Московськими статтями 1665 р. за Івана Брюховецького. Гетьман Петро Дорошенко – «сонце Руїни». Гетьманування Дем'яна Многогрішного та Івана Самойловича. Підпорядкування Київської митрополії Московському патріархатові.

Гетьманщина в останній чверті XVII – 80-х рр. XVIII ст.

Гетьманщина: періодизація та історіографія. Політична історія козацького Гетьманату від Івана Мазепи до Кирила Розумовського. Соціально-економічна політика Івана Мазепи. Північна війна і українські землі: між Росією, Швецією та Польщею. Шведсько-український союз 1708–1709 рр. Гетьманування Пилипа Орлика на вигнанні. «Пакти і конституції відносно прав і вольностей Війська Запорозького...» 1710 р. Українська козацька держава за гетьманування Івана Скоропадського та Павла Полуботка. Перша Малоросійська колегія. Спроба відновлення козацької автономії за Данила Апостола. «Правління гетьманського уряду». «Золота осінь» козацького Гетьманату: Кирило Розумовський. Друга Малоросійська колегія. Ліквідація автономії Гетьманщини.

Запорозька Січ у другій половині XVII – XVIII ст.

Військо Запорозьке Низове в період Хмельниччини і Руїни. Протистояння турецько-татарській агресії. Кошовий отаман Іван Сірко. Запорожжя доби Івана Мазепи. Повстання Петра Іваненка (Петрика). Кошовий-мазепинець Кость Гордієнко. Зруйнування Січі 1709 р. Кам'янська і Олешківська Січі. Суспільно-

політичний устрій Нової (Покровської) Січі на р. Підпільній. Господарство Запорозжя часів Нової Січі. Митна політика Коша. Запорозькі зимівники. Причини, привід та ліквідація Запорозької Січі 1775 р. і подальша доля запорожців.

Народно-визвольні рухи в Україні XVIII ст.

Політичні та суспільно-економічні передумови загострення визвольної боротьби: національне та селянське питання. Перші гайдамацькі виступи на Правобережжі у першій половині XVIII ст. Зародження і розвиток опришківського руху в Карпатському регіоні. Апогей опришківства у 1738–1745 рр. Олекса Довбуш. Гайдамацький рух на Правобережжі. Причини, початок та три етапи Коліївщини 1768 р. Максим Залізняк та Іван Гонта. Селянські рухи на Лівобережжі та Слобожанщині. Повстання у с. Турбаях 1789–1793 рр. Проблема соціального бандитизму.

Культура українських земель другої половини XVII–XVIII ст.

Вплив політичних чинників на розвиток культури та формування ментальності українського народу. Інтелектуальна еліта в суспільно-політичному та культурно-мистецькому житті. Освіта і наука. Києво-Могилянська академія. Чернігівський, Харківський, Переяславський та інші колегіуми. Книгодрукування. Козацьке бароко: архітектура, іконопис, музика. «Література канцеляристів»: козацькі літописи Самовидця, Граб'янки, Величка. Філософія Григорія Сковороди. Історизм українського фольклору козацько-гетьманської доби.

Українські землі у складі Російської імперії наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст.

Включення українських земель до складу Російської імперії. Адміністративно-територіальний поділ українських земель. Промисловий переворот та зародження ринкової економіки. Розвиток національного руху. Поширення на Україну російського та польського суспільних рухів. Повстання

під проводом У. Кармалюка. «Київська козаччина». Кирило-Мефодіївське братство.

Західноукраїнські землі наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст.

Включення західноукраїнських земель до складу Австрійської імперії, адміністративно-територіальний поділ західноукраїнських земель, реформи Марії Терезії, Йосифа II та українські землі, діяльність «Руської трійці». Альманах «Русалка Дністровая». Діяльність Головної руської ради.

Культура України кінця XVIII – першої половини XIX ст.

Національне відродження. Відкриття університетів. Культурно-освітній рух. Поява «Історії русів». Галицько-руська матиця. Собор руських вчених. Розвиток літератури та мистецтва.

Надніпрянська Україна в другій половині XIX ст.

Реформи 60–70-х рр. XIX ст. і процеси модернізації в Україні. Політика російського царизму щодо України. Розвиток громадського руху. Журнали «Основа», «Громада». Діяльність «Південно-Західного відділу Російського географічного товариства» (1873–1876 рр.). Братство тарасівців.

Західноукраїнські землі у складі Австрійської (Австро-Угорської) імперії у другій половині XIX ст.

Національна політика австрійського уряду щодо українських земель. Розвиток кооперативного руху, трудова еміграція. Політизація національного руху й утворення перших політичних партій: Русько-української радикальної партії, Української національно-демократичної партії, Української соціал-демократичної партії. Діяльність культурно-освітнього товариства «Просвіта». Українські видання: «Правда», «Діло», «Записки Наукового товариства імені Шевченка».

Культура України в другій половині XIX – на початку XX ст.

Становлення і консолідація української нації. Піднесення української культури. Освіта. Недільні школи на Наддніпрянській Україні. Розвиток науки. Розвиток нових напрямів культури. Відкриття театрів, музеїв, архівів. Українські підприємці-благодійники. Церковне життя.

Наддніпрянська Україна на початку ХХ ст.

Утворення монополістичних об'єднань в Україні. Економічна криза 1900–1903 рр. та передвоєнне економічне піднесення. Створення політичних партій Наддніпрянщини. Розвиток самостійницької і автономістської течій в національному русі. Посилення російського імперського наступу на Україну в 1907–1914 рр. Події революції 1905–1907 рр. в Україні. Діяльність українських парламентських громад в I та II Державних думах. Земельна реформа П. Столипіна та її вплив на Україну. Діяльність «Просвіти».

Українські землі у складі Австро-Угорщини в 1900–1914 рр.

Становище промисловості та сільського господарства. Розвиток кооперативного руху. Радикалізація українського політичного руху. Вплив Української греко-католицької церкви на піднесення національної свідомості населення Західної України. Боротьба політичних партій Західної України за реформу виборчої системи.

Україна в Першій світовій війні.

Україна в геополітичних планах країн Антанти і Центральних держав. Війна та українські політичні сили. Головна українська рада. Союз визволення України. Загальна українська рада. Воєнні дії на території України в 1914–1917 рр. Українці в арміях воюючих держав. Українські січові стрільці. Політика Російської імперії та Австро-Угорщини на українських землях у 1914–1917 рр.

Українська революція.

Початок Української революції. Україна напередодні 1917 р. Початок революції. Утворення Центральної Ради, її склад і політична програма. М. Грушевський. Початок українізації армії. Виникнення Вільного козацтва.

Проголошення автономії України. Наростання політичної боротьби в Україні у липні-жовтні 1917 р.

Політичні партії в боротьбі за вплив на населення. Український національний Конгрес. II Всеукраїнський військовий з'їзд. I Універсал Центральної Ради. Утворення Генерального секретаріату. В. Винниченко. II Універсал Центральної Ради. Збройний виступ самостійників. «Тимчасова інструкція Генеральному секретаріату Тимчасового уряду на Україні». Послаблення позицій Центральної Ради. Здобутки і прорахунки Центральної Ради в державотворчому процесі та соціальній політиці. Корніловський заколот і Україна. Загострення конфлікту Центральної Ради з Тимчасовим урядом Росії. «Демократична нарада» і позиція Центральної Ради. З'їзд народів Росії в Києві.

Проголошення Української Народної Республіки.

Підсумки виборів до Установчих зборів в Україні. Тактика більшовиків в Україні. Встановлення контролю Центральної Ради над Києвом. III Універсал і проголошення Української Народної Республіки. Досягнення і невдачі Центральної Ради у зовнішній політиці.

Війна радянської Росії з Українською Народною Республікою. Проголошення незалежності УНР.

Ультиматум російського Раднаркому і початок війни більшовиків із Центральною Радою. Проголошення у Харкові радянської влади. Похід більшовицьких військ на Київ. Бій під Кругами. IV Універсал Центральної Ради та проголошення незалежності УНР. Перша спроба радянзації України. Регіональні «республіки». Ставлення населення до політичних сил в Україні.

Україна в боротьбі за збереження державної незалежності (1918–1920 рр.)

Українська держава. Мирний договір у Брест-Литовську. Вступ німецько-австрійських військ в Україну. Конфлікт Центральної Ради з німецько-австрійською адміністрацією і консервативними колами України. Прийняття Конституції УНР. Гетьманський переворот. Причини падіння Центральної Ради.

Українська держава П. Скоропадського.

Внутрішня та зовнішня політика Української держави. Ставлення політичних партій до гетьманського режиму. Селянські повстання влітку і восени 1918 р. Анулювання РСФРР Брестського миру та наслідки цієї акції для України.

Директорія УНР.

Утворення Директорії. Відновлення УНР. Політичний курс Директорії. С. Петлюра. Трудовий конгрес. Отаманщина. Більшовицька агресія проти УНР. Війська Антанти на Півдні України. Розклад армії УНР. Активізація військових дій радянської Росії з УНР. Причини поразки Директорії .

Західноукраїнська Народна Республіка.

Проголошення ЗУНР. Є. Петрушевич. Організація держави на західноукраїнських землях. Злука УНР і ЗУНР. Польсько-український конфлікт. Створення Української Галицької армії. Наступ польських військ і відхід української армії до Збруча. Причини поразки ЗУНР. Поглинення Північної Буковини, Бессарабії та Закарпаття іноземними державами.

Політика радянської влади в Україні у 1919 р.

Відновлення більшовицького режиму в Україні наприкінці 1918 р. Х. Раковський. Політичний курс більшовиків в Україні у 1919 р. Націоналізація

промисловості. Аграрна реформа. Продовольча диктатура, її суть. Селянські виступи. Становище українських партій.

Україна в другій половині 1919 р.

Наступ білогвардійців в Україні. Контрнаступ об'єднаних українських армій. Поразка армії УНР. Денікінський режим. Боротьба в білогвардійському підпіллі. Контрнаступ радянських військ і поразка денікінців.

Україна на початку 1920 р.

Відновлення більшовицького режиму. Формальне визнання радянською Росією незалежності УСРР. Всеукраїньком. Вибори до рад. Відновлення політики «воєнного комунізму» в економіці та суспільному житті. Напрямки комуністичного руху в Україні (КП(б)У, УКП (б), УКП).

Варшавська угода та її наслідки.

Більшовицько-польська війна і Україна. Варшавська угода між УНР і Польщею. Наступ польсько-українських військ і взяття Києва. Польський режим і ставлення до нього населення. Відступ польсько-українських військ. Ризький мир. Припинення боротьби регулярних українських військ.

Розгром військ Врангеля і махновців.

Початок наступу військ Врангеля. Україна у планах Врангеля. Поразка врангелівців. Терор у Криму. Розгром махновського руху.

Культура і духовне життя в Україні 1917–1920 рр. Чинники розвитку культури в 1917–1920 рр.

Культурно-освітня діяльність громадських організацій. Загальноосвітня школа за Центральної Ради, Гетьманату П. Скоропадського, Директорії. Освітня політика більшовиків. Стан науки. Відкриття Української Академії наук і національних університетів у період Української держави. Нові тенденції в розвитку культури. Визначні українські письменники. Театральне, музичне і

хорове мистецтво та їх кращі представники. Українська Академія мистецтв. Радянський план монументальної пропаганди і початок його виконання. Ставлення більшовиків до старовини.

Українська СРР в умовах нової економічної політики (1921–1928 рр.)

Економічне і соціальне життя в роки НЕПу. Внутрішнє і міжнародне становище. Політична криза на початку 1921 р. Державний статус України в 1921–1922 рр. Юридичне оформлення Союзу РСР. Статус УСРР у складі Радянського Союзу. Ставлення політичних сил і населення України до її членства в СРСР.

НЕП і особливості його впровадження в Україні.

Причини і масштаби голоду 1921–1923 рр. Діяльність радянських і зарубіжних організацій допомоги голодуючим. Наслідки нової економічної політики. Відбудова народного господарства. Початок курсу на індустріалізацію.

Культура і духовне життя в роки НЕПу. Політика більшовиків у царині культури.

«Українізація» (коренізація). Г. Гринько, О. Шумський, М. Скрипник. Опір «українізації». Кампанія з ліквідації неписьменності дорослих. Література і мистецтво. Українське національне відродження в літературі та його провідники. С. Єфремов. Літературно-художні об'єднання. Літературна дискусія 1925–1928 рр. М. Хвильовий. Образотворче мистецтво. Кінематограф. О. Довженко. Релігійне життя в Україні. Виникнення Української автокефальної православної церкви.

Радянська модернізація України (1929–1938 рр.)

Сталінська індустріалізація України. Перехід до форсованої індустріалізації. Директивне господарювання. Результати перших п'ятирічок. Промисловість України напередодні Другої світової війни.

Суцільна насильницька колективізація в Україні.

Перехід до прискореної колективізації. Доля приватних сільських господарів та їхніх господарств. Зміна ставлення радянської держави до заможного селянства. «Ліквідація куркульства як класу».

Голодомор 1932–1933 рр. в Україні.

Причини й передумови голодомору. «Закон про п'ять колосків». Посилення «хлібозаготівель» та їх суть. Масштаби та наслідки голодомору.

Громадсько-політичне життя.

Зміни в соціальному складі населення. Соціальні деформації. Конституція УРСР 1937 р. Судові процеси. «Шахтинська справа». «Спілка визволення України». Масові репресії та їх жертви. Стан культури в Україні у 1930-ті рр. Становище у галузі освіти. Наука. Діяльність Академії наук. Видатні досягнення українських учених. Труднощі в розвитку науки. Художня література і мистецтво. «Розстріляне відродження». Театральне мистецтво. Доля кобзарства і лірництва. Церковна політика. Ліквідація УАПЦ. Закриття і нищення храмів, культового майна і споруд.

Західноукраїнські землі в 1921–1938 рр.

Українські землі у складі Польщі. Правовий статус Східної Галичини. Становище українських північно-західних земель (Волинь. Полісся, Підляшшя) і українського населення. Характер промисловості. Українська кооперація. Аграрні відносини. Економічне становище населення. Створення УВО та її діяльність. Є. Коновалець. «Пацифікація». Політичні партії у Східній Галичині (Українське національно-демократичне об'єднання. Комуністична партія Західної України. Організація українських націоналістів. Методи діяльності ОУН. С. Бандера. Інтегральний націоналізм. Д. Донцов.

Українські землі у складі Румунії.

Поглинання українських земель Румунією. Характер політики румунського уряду щодо українців. Татарбунарське повстання. Політичні партії на українських землях. Українська національна партія.

Закарпаття у складі Чехословаччини.

Входження Закарпаття до складу Чехословаччини. Особливості політичної боротьби в Закарпатті: русофільство, русинство, українофільська течія. Надання автономії Карпатській Україні. Проголошення незалежності Карпатської України. А. Волошин.

Україна під час Другої світової війни (1939–1945 рр.).

Радянсько-німецькі договори 1939 р. і західноукраїнські землі.

Радянсько-німецький договір про ненапад і таємний протокол до нього. Початок Другої світової війни та агресія СРСР проти Польщі. Вступ Червоної армії на територію Західної Волині і Східної Галичини. Договір про дружбу і кордон від 28 вересня 1939 р. Напад СРСР на Румунію і приєднання Північної Буковини і частини Бессарабії до УРСР. Радянізація західних областей України. Репресивна політика сталінського режиму.

Окупація України військами Німеччини та її союзників.

Початок німецько-радянської війни. Україна в планах нацистів. Оборона Києва, Одеси, Севастополя. Захоплення всієї України військами Німеччини та її союзників. Адміністративно-територіальний поділ України. Нацистський «новий порядок». Концтабори і масові розстріли. Голокост. План «Ост» і економічне пограбування України. Вивезення працездатного населення на примусові роботи до Німеччини.

Рух Опору. Вигнання німецьких військ з України.

Рух Опору та його течії в Україні. Діяльність Організації українських націоналістів. Акт відновлення Української держави. Створення Української

повстанської армії. Головні командири УПА. Українська головна визвольна рада. Радянське підпілля і партизанський рух. Польський національний рух. Військові операції на Лівобережжі у 1942–1943 рр. Хід воєнних подій на Правобережній Україні та Півдні у 1943–1944 рр. Депортація сталінським режимом кримських татар.

Україна в останній період сталінщини (1944–1953 рр.).

Суспільно-політичні процеси в Україні.

Відновлення тоталітарної системи. Роль України у створенні ООН. Радянсько-чехословацький договір 1945 р. Репресивна політика більшовиків. Боротьба ОУН та УПА з радянськими окупантами. Взаємне переселення українців і поляків. Акція «Вісла» та її наслідки. Військово-чекістські операції з ліквідації національного підпілля. Масова депортація українців у 1947 р. Р. Шухевич і В. Кук.

Економічний розвиток республіки.

Економічні втрати України за роки Другої світової війни. Четвертий п'ятирічний план, його пріоритети. Відбудова промисловості республіки. «Табірна економіка» та її значення. Стан сільського господарства України. Голодомор 1946–1947 рр. Насильницька колективізація на західних землях України. Карткова система та її ліквідація. Проведення грошової реформи та її особливості. Рівень життя населення.

Духовне життя в Україні.

Стан освіти, науки і культури після війни. Здійснення політики «ждановщини» в Україні. Політико-ідеологічний контроль за інтелігенцією. Роль цензури у нищенні української культури. Критика українських письменників, митців, науковців. Наступ на Українську греко-католицьку церкву, проведення Львівського псевдособору 1946 р. Критика газетою «Правда» В. Сосюри та українських композиторів.

Україна в період десталінізації (1953–1964 рр.).

Спроба суспільних перетворень.

Боротьба за владу після смерті Сталіна. Приєднання Криму до України. Початок десталінізації радянського суспільства. XX з'їзд КПРС і критика «культу особи». Розгортання процесу реабілітації жертв сталінських репресій. Позиція влади щодо репресованих учасників ОУН та УПА. Зародження дисидентського руху в Україні. Українська робітничо-селянська спілка. Л. Лук'яненко.

Соціально-економічні зміни.

Спроба економічних реформ. Перші заходи нового керівництва з розвитку сільського господарства. Участь українців в освоєнні цілинних земель. Реформа управління промисловістю. Раднаргоспи. Семирічний план розвитку господарства. Обмеження підсобних селянських господарств. Криза сільського господарства початку 1960-х років. Масове житлове будівництво та інші зрушення в соціальній сфері.

Культурне і релігійне життя. Стан освіти, науки і культури в Україні. Вплив хрущовської «відлиги» на розвиток духовного життя. Феномен «шістдесятництва». Представники «шістдесятництва» в літературі та мистецтві України. Діяльність Клубів творчої молоді «Сучасник» і «Пролісок». Політика поступок у церковно-релігійному житті. Здійснення хрущовської антицерковної кампанії. Русифікація освіти, науки і культури в УРСР.

Україна в період «застою» (1964–1985 рр.).

Суспільно-політичні відносини.

Повалення М. Хрущова. Згорання десталінізації. П. Шелест і В. Щербинський: автономістська і централістська позиції в керівництві УРСР. Перші арешти дисидентів за правління Л. Брежнєва. Події в кінотеатрі «Україна» у Києві. «Інтернаціоналізм чи русифікація?» І. Дзюби. Діячі дисидентського

руху. «Український вісник». Усунення П. Шелеста від влади. «Великий покіс». Українська Гельсінська група. Конституція УРСР 1978 р.

Соціально-економічні проблеми.

Відмова від хрущовських реформ. Ліквідація раднаргоспів. Повернення до п'ятирічних планів. Економічна реформа 1965 р. Стан промисловості України. «Золота» п'ятирічка. Проблеми розвитку сільського господарства республіки. Неєфективність колгоспно-радгоспної системи. Зниження темпів економічного розвитку СРСР та УРСР. Заходи Ю. Андропова зі зміцнення дисципліни і порядку на виробництві.

Духовне і соціальне життя.

Стан освіти, науки і культури в Україні. Посилення політики русифікації в духовній сфері. Критика роману О. Гончара «Собор». Масштабний наступ на українську культуру і науку на початку 1970-х рр. «Маланчукізм»: його суть і прояви. Здобутки і проблеми розвитку соціальної сфери. Рівень життя населення. Привілейоване становище партійно-державної номенклатури.

Україна в період «перебудови» (1985–1991 рр.).

Початок демократизації суспільства.

Прихід до влади М. Горбачова. Проголошення гасел «перебудова», «прискорення», «гласність». Поява перших неформальних організацій в Україні. Створення Української Гельсінської спілки. Посилення національно-демократичного руху. Виникнення масових громадських організацій. Діяльність Народного руху України. Зародження багатопартійної системи в Україні. Релігійне відродження в республіці. Культурне життя.

Криза радянської влади.

Різкий спад виробництва. Створення кооперативів, спроба поєднання планового і ринкового господарства. Проблеми з постачанням і падіння рівня

життя населення. Масові страйки шахтарів 1989 р.; перехід від економічних до політичних вимог. Мітинги і демонстрації під національними гаслами. Перші демократичні вибори до Верховної Ради УРСР. Народна рада. Декларація про державний суверенітет України. Революція на граніті.

Крах тоталітарної системи.

Наростання відцентрового руху в СРСР. Підготовка нового союзного договору. Консолідація консервативної партійно-радянської верхівки. Створення Державного комітету з надзвичайного стану. Спроба придушення демократичного руху в СРСР. Акції протесту в Україні та крах верхівкового перевороту. Прийняття Верховною Радою Акта проголошення незалежності України.

Україна в умовах незалежності (1991–2023 рр.).

Утвердження незалежної держави.

Перші законодавчі акти незалежної України. Всеукраїнський референдум щодо незалежності України. Вибори першого Президента України. Дипломатичне визнання України як незалежної держави. Зустріч глав трьох держав у Біловезькій Пущі; припинення існування СРСР, створення Співдружності Незалежних Держав. Затвердження Верховною Радою України державної символіки – гімну, прапора і герба.

Розбудова незалежної України.

Президентство Л. Кравчука. Підписання Будапештського меморіалу. Дострокові президентські вибори 1994 р. Перебудова господарського життя. Соціально-економічні проблеми. Конституційна угода. Закон «Про Автономну Республіку Крим». Ухвалення Конституції України. Уведення в обіг національної валюти – гривні. Президентські вибори 1999 р. Конфлікт довкола острова Тузла.

Народні революції в Україні.

Президентські вибори 2004 р. Помаранчева революція. Президентство В. Ющенко. Ухвалення закону про визнання голодомору 1932–1933 рр. геноцидом українського народу. Президентство В. Януковича. Підписання угоди про базування Чорноморського флоту росії в Севастополі. Відмова уряду України від підписання Угоди про асоціацію з Євросоюзом. Початок Євромайдану у Києві. Розгортання Революції Гідності.

Збройна агресія росії проти України.

Анексія Криму росією. Проросійські акції на сході й півдні України. Підписання Україною політичної частини Угоди про асоціацію з ЄС. Початок Антитерористичної операції. Президентство П. Порошенка. Героїчна оборона Донецького аеропорту. Мінські угоди. Початок Операції об'єднаних сил. Президентство В. Зеленського. Закріплення у Конституції курсу України на вступ до ЄС і НАТО. Повномасштабна війна росії в Україні.

Рекомендована література:

1. Александрович В. Мистецтво Галицько-Волинської держави. Львів, 1999.
2. Александрович В. Холмська ікона Богородиці. Львів, 2001.
3. Алексєєв Ю. М. та ін. Україна на зламі історичних епох: (Державотворчий процес 1985–1999). Київ, 2000.
4. Андрусин Б. І. Церква в Українській Державі 1917–1920 рр. (доба Директорії УНР): Навчальний посібник для вузів. Київ, 1997.
5. Антонюк О. В. Основи етнополітики: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ, 2005.
6. Баран В. Історія України 1945–1953 рр. Львів, 2005.
7. Баран В. К., Токарський В. В. «Зачистка»: політичної репресії в західних областях України у 1939–1941 рр. Львів, 2014.
8. Баран В. К. Боротьба сталінського режиму з українським підпіллям на Волині і в Східній Галичині: 1939–1941 рр. *Радянській репресії в Західній Україні у 1939–1953 рр. До 80-річчя розстрілів у Луцькій в'язниці*. Одеса, 2021.

9. Баран В. К. Депортації 1940–1941 рр. з Волині та Східної Галичини. *Вирване коріння*. Київ, 2020. С. 10–22.
10. Баран В. К. Органи НКВС як інструмент сталінських репресій у західних областях України (вересень–грудень 1939 р.). *Проблеми гуманітарних наук: збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія Історія*. 2020. Вип. 4. С. 52–69.
11. Баран В. К. Радянське минуле: стереотипи історичної пам'яті. *Політика пам'яті в Україні щодо радянських репресій у західних областях (1939–1953)*. Львів-Торунь, 2021.
12. Баран В. К. Радянський тоталітаризм: 1917–1991 рр. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Історичні науки*. 2019. № 5. С.86–92.
13. Баран В. К. Стан торгівлі, споживання і побут населення. *Повсякденне життя населення західних земель України у перші повоєнні роки (1944–1953)*. Львів-Торунь, 2021.
14. Баран В. К. У боротьбі за українську державність: 1917–1991. *Літопис Волині*. 2019. № 21. С. 99–103.
15. Баран В. К. Україна 1950–1960-х рр.: еволюція тоталітарної системи. Львів, 1996.
16. Баран В. К. Україна: воєнне літо 1941 року. *Наукові записки. Історичні науки*. Острог, 2018. Вип. 27. С. 94–103.
17. Баран В. К., Токарський В. В. Україна: західні землі: 1939–1941 рр. Львів, 2009.
18. Баран В. К. Україна: новітня історія (1945–1991 рр.). Львів, 2003.
19. Баран В. К., Даниленко В. М. Україна в умовах системної кризи (1946–1980-ті рр.). Київ, 1999.
20. Баран В. К. Україна після Сталіна: Нарис історії 1953–1985 рр. Львів, 1992.
21. Баран В. К., Сорока Ю. М., Токарський В. В. Сталінські репресії на західних землях України в 1939–1953 рр. Львів, 2022.
22. Батенко Т. Нариси з історії українського руху опору кінця 50-х – початку

90-х рр. Львів, 1999.

23. Білас І. Г. Репресивно-каральна система в Україні. 1917–1953: Суспільно-політичний та історико-правовий аналіз: У 2 кн. Київ, 1994.

24. Білоцерківський В. Я. Історія України. Навч. посібник. Київ, 2011.

25. Бовгиря А. Козацьке літописання в рукописній традиції XVIII ст. Списки та редакції творів. Київ, 2010.

26. Боєчко В. та ін. Кордони України: історична ретроспективата сучаснийстан. Київ, 1994.

27. Бойко О. Д. Історія України у XX столітті: 20-ті – 90-ті роки. Ніжин, 1994.

28. Бойко О. Д. Україна 1991–1995 рр. Тіні минулого чи контури майбутнього? (Нарис новітньої історії). Київ, 1996.

29. Бойко О. Д. Історія України Підручник для студ. вищ. навч. закл. Київ, 2022.

30. Борисенко В. Й. Курс української історії: 3 найдавніших часів до XX століття. Київ, 1996.

31. Боцюрків Б. Українська Греко-Католицька Церква і Радянська держава (1939–1950). Львів, 2005.

32. Братковський Данило. Świat poczęści przezyrzany / Світ, по частинах розглянутий (1697 р.). Фототипічне видання. Переклад. Джерела. Студії. Луцьк, 2004.

33. Бритченко С. П. Деякі питання розвитку національних відносин на Україні. Київ, 1990.

34. Брицький П. П. Україна у Другій світовій війні (1939–1945 рр.). Чернівці, 1995.

35. Бугай М. Ф. Депортації населення з України (30–50-ті роки). *Укр. іст. журн.* 1990. №10.

36. Буковина: історичний аналіз. Чернівці, 1998.

37. Бульба-Боровець Т. Армія без держави. Львів, 1993.

38. Великий голод в Україні 1932–1933 років: у IV т. Т. II. Свідчення очевидців для Комісії Конгресу США / Виконавчий директор Комісії Джеймс Мейс; наук.

- ред. С. В. Кульчицький. Київ, 2008. <http://resource.history.org.ua/item/0009347>
39. Величко С. «Літопис» / упоряд. Г. Боряк, Т. Таїрова-Яковлєва. Київ, 2020.
 40. Верига В. Визвольні змагання в Україні 1914–1923 рр. У 2-х т. Т.2. Львів, 1998.
 41. Верига В. Листопадовий рейд. Київ, 1995.
 42. Верстюк В. Роль і місце Центральної Ради в модерній історії України. *Укр. іст.журн.* 1997. № 5. С. 17–25.
 43. Верстюк В. Ф. Українська Центральна Рада: Навчальний посібник. Київ, 1997. <http://resource.history.org.ua/item/0014903>
 44. Верстюк В., Дзюба О., Репринцев В. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. Київ, 1995.
 45. Верстюк В., Осташко Т. Діячі Української Центральної Ради: Біографічний довідник. Київ, 1998.
 46. Верстюк В. Ф. Махновщина. Селянський повстанський рух на Україні (1918–1921). Київ, 1992.
 47. Видатні постаті в історії України (IX–XIX ст.). Київ, 2008.
 48. Винниченко В. Відродження нації: У 3 ч.: Репринтне відтворення видання 1920 року. Київ, 1990.
 49. Винниченко І. І. Україна у 1920–1980-х: депортації, заслання, вислання. Київ, 1994.
 50. Волинська трагедія: через історію до порозуміння. Матеріали Всеукр. наук. конф., м. Луцьк, 19–20 червня 2013 р. Луцьк, 2013.
 51. Волинь в Другій світовій війні та перші повоєнні роки. Матеріали наукової історико-краєзнавчої конференції. Луцьк, 1995.
 52. Волинь за роки незалежності: Статистичний збірник: Ювілейне видання: Статті, таблиці, схеми, діаграми / упоряд. М. І. Мотиль. Луцьк, 2001.
 53. Волинь у Другій світовій війні: Зб. наук. та публіцист. ст. / Гол. ред. та упоряд. М. М. Кучерепа. Луцьк, 2005.
 54. Волковинський В. М. Батько Махно. Київ, 1992.
 55. Воронов І. О., Пилявець Ю. Г. Голод 1946–1947 рр. Київ, 1991.

56. Гаврилюк О. Н. Політика радянзації в західному регіоні України наприкінці Другої світової війни. *Міжнародний Науковий Конгрес «Українська історична наука на порозі XXI століття»*. Чернівці, 16–18 травня 2000 р.: Доповіді та повідомлення. У 4-х т. Чернівці, 2001. Т. 2. С. 109–114.
57. Гаврилюк С. В. Історичне пам'яткознавство Волині, Холмщини і Підляшшя (XIX – початок XX ст.). Луцьк, 2008.
58. Галамай С. П. Боротьба за визволення України. 1929–1989. Львів, 1993.
59. Галичина в етнополітичному вимірі. Київ, 2017. <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/ukr0000021924>
60. Гарань О. В. Від створення Руху до багатопартійності. Київ, 1992.
61. Гатальська Н. Клуб «Рідна хата» у Володимир-Волинському. *Минуле і сучасне Волині: Олександр Цинкаловський і Волинь*. Матеріали ІХ наукової історико-краєзнавчої міжнародної конференції, 20–23 січня 1998 року. Луцьк, 1998. С. 99–100.
62. Генеральні візитації церков та монастирів Володимирської унійної єпархії кінця XVII – початку XVIII століть: книга протоколів та окремі описи / заг. ред. та істор. нарис А. Гіль та І. Скочиляс. Львів; Люблін, 2012.
63. Городинський З. Українська Національна Рада: історичний нарис. Київ, 1993.
64. Греченко В. А. Історія України. Модульний курс. Харків, 2009.
65. Грицак Я. Нарис історії України. Формування модерної нації XIX–XX століття. Київ, 2019.
66. Грицак Я. Пророк у своїй вітчизні. Франко та його спільнота (1856–1886). Київ, 2006.
67. Гриценко А. П. Діяльність українських організацій на теренах Росії за доби Української Центральної Ради. Київ, 1999. <http://resource.history.org.ua/item/0013494>
68. Гриценко А. Політичні сили у боротьбі за владу на Україні (кінець 1917 р. – початок 1919 р.). Київ, 1993.
69. Грушевський М. Хто такі українці і чого вони хочуть? Київ, 1990.

70. Гунчак Т. Втрати українців під час Другої світової війни. *Сучасність*. 1992. № 7.
71. Гунчак Т. Україна: перша половина ХХ ст.: Нариси політичної історії. Київ, 1999.
72. Гусєв В. І., Казьмирчук Г. Історія України: [Підручник]. Київ, 2008.
73. Данилюк В. Вірити занадто боляче... Волинь: хроніка подій 1939–1944 років. Луцьк, 1996.
74. Данилюк Ю. З., Бажан О. Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. ХХ ст.). Київ, 2000.
75. Декларація про державний суверенітет України. Прийнята Верховною Радою Української РСР 16 липня 1990 р. Київ, 1990.
76. Депортації: Західні землі України кінця 30-х – початку 50-х рр.: Документи, матеріали, спогади: У 3 т. Т. 1. 1939–1945 рр. Львів, 1996.
77. Джиджора І. Економічна політика російського правительства супроти України в 1710–1730-х роках / упоряд., автор передмови, приміток і коментарів В. Пришляк. Київ, 2020.
78. Дзюба І. Інтернаціоналізм чи русифікація? *Вітчизна*. 1990. № 57.
79. Добржанський О. Історія України (кінець ХVІІІ – перша половина ХІХ ст.): Практикум. Чернівці, 2018.
80. Довідник з історії України (А–Я) / [За заг. ред. І. Підкови, Р. Шуста]. Київ, 2020.
81. Дорошенко Д. Історія України. 1917–1923 рр. Т. 1–2. Київ, 1992.
82. Енциклопедія історії України / Редкол.: В. Смолій (голова) та ін. Т. 1–5. Київ, 2003–2007.
83. Єкельчик С. Історія України: становлення модерної нації / За ред. М. Климчука; Авториз. пер. з англ. А. Цимбал. Київ, 2011.
84. Єфремов С. О. Щоденники, 1923–1929. Київ, 1997. (Мемуари). <http://resource.history.org.ua/item/11009>
85. Журавський В., Кучеренко О., Михальченко М. Політична еліта України: теорія і практика трансформації. Київ, 1999.

86. Західне Полісся: історія та культура / Наук. ред. В. К. Баран. Луцьк, 2012.
87. Західно-Українська Народна Республіка / Авт. кол.: Литвин М. Р. (керівник), Грицеляк В. П., Лоза Ю. І., Сосса Р. І., Ровенчак І. І. Київ, 2019. <http://resource.history.org.ua/item/0014314>
88. Західно-Українська Народна Республіка 1918–1923. Документи і матеріали. У 5 т. Т. 5. Кн. 3: Зовнішня політика і міжнародне становище. 1922–1923 рр. Івано-Франківськ, 2013. <http://resource.history.org.ua/item/0014714>
89. Західно-Українська Народна Республіка 1918–1923. Документи і матеріали. У 5 т. Т. 5. Кн. 1: Зовнішня політика і міжнародне становище. 1918–1919 рр. Івано-Франківськ, 2009. <http://resource.history.org.ua/item/0014706>
90. Західно-Українська Народна Республіка 1918–1923. Документи і матеріали. У 5 т. Т. 2. Івано-Франківськ, 2001. <http://resource.history.org.ua/item/0014301>
91. Земзюліна Н. І., Морозов А. Г., Мотуз В. К. Новітня історія України: Навчально-методичний посібник з організації самостійної роботи студентів. Черкаси, 2010.
92. Золоте чересло: Книга народних ремесел, звичаїв та побуту в Україні, писана Климентієм Зіновієвим, поетом кінця XVII – початку XVIII ст. /упоряд. В. Шевчук, О. Шугай; пер. з давньоукр. О. Шугая; вступ. ст. і приміт. В. Шевчука. Київ, 2009.
93. Івченко О. Г. Україна в системі міжнародних відносин: історична ретроспектива та сучасний стан. Київ, 1997.
94. Ільницький М. Драма без катарсису: Сторінки літературного життя Львова першої половини XX століття. Львів, 1999.
95. Ісаєвич Я. Українське книговидання: витoki, розвиток, проблеми. Львів, 2002.
96. Ісаєвич Я. Д. Джерела з історії української культури доби феодалізму XVI–XVIII ст. Київ, 1972.
97. Ісаєвич Я. Україна давня і нова: Народ, релігія, культура. Львів, 1996.
98. Історична наука. Термінологічний і понятійний довідник. Київ, 2021.

99. Історичні та художні портрети / Упор. В. І. Гусєв (кер. авт. кол.), Київ, 2002.
100. Історія Києва: від княжої доби до сучасності. Збірник документів і матеріалів: Навч. посібник / За заг. ред. В. Ф. Колесника. Київ, 2009.
101. Історія України (етносоціальні та державотворчі аспекти): конспект лекцій для студ. усіх спеціальностей та форм навчання / В. Ф. Панібудьласка й ін. Київ, 2007. <https://studfile.net/preview/5026291/>
102. Історія України (соціально-політичні аспекти): навчальний посібник / За ред. Б. П. Ковальського. У 4-х ч. Ч. 1. Київ, 2003; Ч. 2. Київ, 2003; Ч. 3. Київ, 2006. <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/308>
103. Історія України / за ред. В. Смолія. Київ, 2002.
104. Історія України / кер. авт. кол. Ю. Зайцев. Вид.4-те. Львів, 2003.
105. Історія України в особах: ХІХ–ХХ ст. / [І. Войцехівська (кер. авт. кол.), В. Аблицов, О. Божко та ін.]. Київ, 1995.
106. Історія України від найдавніших часів до наших днів. Практикум / Упор. С. В. Герєгова. Чернівці, 2020.
107. Історія України від найдавніших часів до сьогодення. / За заг. ред. А. П. Коцура. Київ-Чернівці, 2019.
108. Історія України. Новітня доба: навчальний посібник / В. М. Литвин, В. Ф. Колесник, А. Г. Слюсаренко; за ред. В. М. Литвина. Київ, 2012.
109. Історія України: Документи. Матеріали: навчальний посібник для студ. вищ. навч. закл. освіти, уч. та вчит. шк., ліцеїв, гімназій / уклад., комент. В. Ю. Короля. Київ, 2002.
110. Історія України: Документи. Матеріали: посібник / Уклад., комент. В. Ю. Короля. Київ, 2001.
111. Історія України: Курс лекцій для студентів вищих навчальних закладів / Наук. ред. та кер. авт. кол. Г. Д. Казьмирчук. Київ. 2009. <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/UKR0009887>
112. Історія України: Навч. посіб. / Ю. А. Мицик, О. Г. Бажан, В. С. Власов. Київ. 2008. https://www.ebk.net.ua/Book/history/mitsyk_iu/index.htm
113. Історія України: Навч. посібник для вузів / Наук. ред.: Ф. Стеблій, Я.

Грицак. Львів, 1996.

114. Історія України: Навчальний посібник / Під заг. ред. В. Смолія. Київ, 1997.

115. Історія України: Хрестоматія / Упоряд. В. М. Литвин; Відп. ред. В. А. Смолій. Київ, 2013. <http://history.org.ua/LiberUA/978-966-00-1312-4/978-966-00-1312-4.pdf>

116. Історія України: хрестоматія: навч. посіб. / Упоряд. В. І. Гусев, Ю. О. Калінцев, Г. І. Сургай. Київ, 2005.

117. Історія України: Хрестоматія: [Навчальний посібник / Упор. В. І. Гусев, Ю. О. Калінцев, Г. І. Сургай]. Київ, 2013.

118. Історія України: Хрестоматія: У 2-х част. / С. М. Клапчук, Б. І. Білик, Ю. А. Горбань та ін. Ч. 1–2. Київ, 1996.

119. Історія Українського селянства. Нариси в 2-х томах. Т. 2. Київ, 2006.

120. Історія української культури. Зб. матеріалів і документів / За ред. С.М. Клапчука та ін. Київ, 2009.

121. Історія української культури: У 5 т. Київ, 2001–2010.

122. Калініченко В. В. Селянське господарство України в доколгоспний період (1921–1929). Харків, 1991.

123. Каліщук О. М. Українсько-польське протистояння на Волині та в Східній Галичині у роки Другої світової війни: науковий та суспільний дискурси. Львів, 2013.

124. Карліна О. Соціальна структура населення міст і містечок Волинської губернії наприкінці XVIII століття. *Соціум. Альманах соціальної історії*. 2013. Вип. 10. С. 97–114.

125. Касьянов Г. В. Незгодні: українська інтелігенція в русі опору 1960–80-х років. Київ, 1995.

126. Касьянов Г.В. Даниленко В. М. Сталінізм і українська інтелігенція (20–30-ті роки). Київ, 1991.

127. Кентій А. В. Нарис боротьби ОУН–УПА в 1946–1956 рр. Київ, 1999.

128. Киричук Ю. Український національний рух 40–50-х років ХХ століття: ідеологія та практика. Львів, 2003.

129. Кінд-Войтюк Н. В. Б. Д. Грінченко – перший голова Київського товариства «Просвіта» (1906–1909 рр.). *Літопис Волині*. 2018. Ч. 19. С. 130–135.
130. Кінд-Войтюк Н. Микола Куделя – культурно-освітній та громадський діяч Волині. *Літопис Волині*. Видавничий дім: «Гельветика», 2022. Ч. 26. С. 42–47.
131. Кінд-Войтюк Н. В. Діяльність Волинського товариства краєзнавців і охорони пам'яток старовини та Волинського товариства друзів наук щодо виявлення, вивчення і збереження історико-культурних пам'яток Волині у міжвоєнний період. *Наука і техніка сьогодні (Серія «Педагогіка»)*. 2022. № 10. 2022. С. 247–258.
132. Книш З. Становлення ОУН. Київ, 1994.
133. Коваль М. В. Україна в Другій світовій і Великій Вітчизняній війнах (1939–1945 рр.). Київ, 1999.
134. Ковалюк В. Р. Західна Україна на початку Другої світової війни. Сторінки історії України: ХХ століття. Київ, 1992.
135. Ковалюк В. Р. Культурологічні та духовні аспекти «радянізації» Західної України (вересень 1939 р. – червень 1941 р.). *Український історичний журнал*. 1993. № 2–3.
136. Конвест Р. Жнива скорботи: Радянська колективізація і голодомор. Київ, 1993.
137. Копиленко О. Л. «Сто днів» Центральної Ради. Київ, 1992.
138. Косаківська С. Спадщина Василя Авраменка. *Науковий вісник ВДУ ім. Лесі Українки: мистецтвознавство*. 1997. № 11. С. 57–60.
139. Косик В. Україна і Німеччина у Другій світовій війні. Львів; Париж, 1993.
140. Костюк Г. О. Сталінізм в Україні. (Генеза і наслідки): Дослідження і спостереження сучасника. Київ, 1995.
141. Котляр М., Кульчицький С. Шляхами віків: довідник з історії України. Київ, 2019.
142. Крамар Ю. В. Західна Волинь 1921–1939 рр.: національно-культурне та релігійне життя. Луцьк, 2015.
143. Крамар Ю. В. Освітнє життя єврейської громади на Волині у міжвоєнний

період. *Архіви України*. 2014. Вип. 6 (294). С. 132–140.

144. Кремень В., Ткаченко В. Україна: шлях до себе. Проблеми суспільної трансформації. Київ, 1998.

145. Кугутяк М. Галичина: сторінки історії. Нарис суспільно-політичного руху (XIX ст. – 1939 р.). Івано-Франківськ, 1993.

146. Кудлай О. Б. Українська Центральна Рада. Протоколи II–IV сесій. Документи. (Квітень-жовтень 1917 р.) / Відп. ред. В. Ф. Верстюк. Київ, 2015.
<http://resource.history.org.ua/item/0010271>

147. Культурне життя в Україні. Західні землі. Документи і матеріали / під ред. Ю. Сливки. Т. 1: 1939–1953. Уїїв, 1995.

148. Культурне життя в Україні. Західні землі: Документи і матеріали / під ред. Ю. Сливки. Т. 2: 1953 –1966. Львів, 1996.

149. Культурне життя в Україні. Західні землі: Документи і матеріали / під ред. Ю. Сливки. Т. 3: 1966–1971. Львів, 2003.

150. Кульчицький С. Обґрунтування Голодомору 1932–1933 рр. як геноциду у світлі концепцій Р. Конквеста й Р. Лемкіна. *Укр. іст. журн.* 2018. № 4. С. 98–127.
<http://resource.history.org.ua/item/0014099>

151. Кульчицький С. Червоний виклик. Історія комунізму в Україні від його народження до загибелі. Кн. 1. Київ, 2013.
<http://resource.history.org.ua/item/0009288>

152. Курносів Ю. Ю. Інакомислення в Україні (60-ті – перша половина 80-х рр. XX ст.). Київ, 1994.

153. Курс лекцій з історії України XX – початку XXI століття. У 2 ч. Ч. 1 : Початок XX ст. – 1939 р. / П. С. Коріненко, М. В. Бармак, А. К. Фартушняк. Тернопіль, 2010.

154. Кучерепа М. М. Волинь у міжвоєнний період (1921–1939). Луцьк, 1994.

155. Кучерепа М. М. Історія Волині: 1939–1941 рр.: Навчальний посібник. Луцьк, 2006.

156. Кучерепа М. М., Давидюк Р. П. Волинське українське об'єднання (1931–1939 рр.). Луцьк, 2001.

157. Кучерепа М., Вісин В. Волинь: 1939–1941 рр. Луцьк, 2005.
158. Кучерепа С. Польський театр на Волині. Луцьк, 2005.
159. Кучинко М., Охріменко Г., Савицький В. Культура Волині та Волинського Полісся княжої доби. Навч. посібник. Луцьк, 2008.
160. Лабезник Б. Щербицький і українська мова. *Літературна Україна*. 1990. 23 серпня.
161. Лазарович М. В. Історія України: Навч. посібник. Київ, 2008.
162. Лановик Б. Д., Лазаревич М. В. Історія України. Київ, 2001.
163. Лебедь М. УПА: Українська Повстанська Армія. Дрогобич, 1993.
164. Левчанівська І. «Пласт» на Волині. *Українська гімназія в Луцьку. Спогади*. Луцьк, 1998.
165. Ленартович О. Ю. Селянство Західної України у національно-визвольній боротьбі, 1944–1950 рр. Луцьк, 1998.
166. Ленартович О. Ю. Український національно-визвольний рух на Волині в роки Другої світової війни. Луцьк, 2011.
167. Литвин В. Історія України: підручник. К, 2013.
168. Литвин В. М. Україна у першому повоєнному десятилітті (1946–1955). Київ, 2004.
169. Литвин В. М. Україна: Досвід та проблеми державотворення (90-ті роки ХХ ст.). Київ, 2001.
170. Литвин М. Р., Луцький О. І., Науменко К. Є. 1939: Західні землі України. Львів, 1999.
171. Литвин М., Науменко К. Історія галицького стрілецтва. Львів, 1990.
172. Литвин М., Науменко К. Історія ЗУНР. Львів, 1995.
173. Літопис УПА: Т 1. Волинь і Полісся. Німецька окупація. Кн. 1. Початки УПА: Документи і матеріали. Торонто, 1989.
174. Луговий О. Визначне жіноцтво України. Київ, 1994.
175. Луцький державний педагогічний інститут імені Лесі Українки (Нарис історії). Львів, 1992.
176. Луцьку – 900 років (1085–1985). Збірник документів і матеріалів. Київ,

1985.

177. Ляшук І. Волинські гімназії та відродження української культури. *Минуле і сучасне Волині. Проблеми джерелознавства*. Луцьк, 1992. С. 63–65.

178. Мазепа І. Україна в огні й бурі революції. Київ, 2003.

179. Макарчук С. А. Етнічна історія України: Навч. посіб. Київ, 2008. <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/UKR0000611>

180. Маланюк Є. Книга спостережень. Фрагменти. Від Кобзаря до нації. Студії і роздуми. Київ, 1995.

181. Маланюк Є. Нарис історії нашої культури. Київ, 1992.

182. Малеончук Г. О., Шваб А. Г. Міжвоєнний Луцьк: суспільно-політичний, соціально-економічний, культурний розвиток (1919–1939). Луцьк, 2022.

183. Марочко В. Йосип Сталін – фельдмаршал Голодомору. Київ, 2020.

184. Марусик Т. В. Західноукраїнська гуманітарна інтелігенція: реалії життя та діяльності (40–50-ті рр. ХХ ст.). Чернівці, 2002.

185. Марчук В. В. Церква, духовність, нація. Івано-Франківськ, 2004.

186. Мицик Ю. Історія України: навч. посіб. Київ, 2015.

187. Миць М. Українська періодична преса на Волині (1921–1939 рр.) як джерело з історії шкільництва краю. *Науковий вісник ВДУ: Історія*. 1998. Вип. 1.

188. Мірчук І. Напрямки української культури. Мюнхен, 2003.

189. Мірчук П. Українська Повстанська Армія. Львів, 1991.

190. Мушинка М. За мистецькими заповітами Василя Авраменка. *Народна творчість та етнографія*. 1994. № 1. С. 57–60.

191. Нагаєвський І. Історія Української держави двадцятого століття. Київ, 1993.

192. Національні відносини в Україні у ХХ ст.: збірник документів і матеріалів. Київ, 1994. <http://resource.history.org.ua/item/10900>

193. Національні процеси в Україні: історія і сучасність. Документи і матеріали. Довідник. У 2 ч. Ч.1. Київ, 2021.

194. Новітня історія України (1900–2000): Підручник/ А. Г. Слюсаренко, В. І. Гусев, В. М. Литвин та ін. Київ, 2002.

195. Овсій І. О. Зовнішня політика України (Від давніх часів до 1944 року): Навчальний посібник для вузів. Київ, 2002.
196. Остафійчук В. Історія України: сучасне бачення: навч. посіб. Київ, 2006.
197. Павленко С. Іван Мазепа як будівничий української культури. Київ, 2005.
198. Павленко Ю., Храмов Ю. Українська державність у 1917–1919 рр. (Історико-генетичний аналіз). Київ, 1995.
199. Павлович О. В. Передумови радянзації культури в західних областях України: 1939–1940 рр. *Історичні студії Волинського національного університету імені Лесі Українки*. 2009. Вип.1.
200. Палій О. Історія України. Київ, 2017.
https://chtyvo.org.ua/authors/Palii_Oleksandr/Istoriia_Ukrainy/
201. Панас К. Історія Української Церкви. Львів, 1992.
202. Панасюк В. В. Організація шкільництва у Волинському воєводстві в 20-х роках ХХ ст. *Науковий вісник ВДУ. Історія*. 1997. № 2. С. 56–61.
203. Панченко П. Новітня аграрна історія України. Запоріжжя, 1993.
204. Panishko Sergey Hillforts: The Traditions of «Mottes» in the Territory of the Volyn Land in the Lithuanian Period *Architjlogia Litwana*, 2018, vol. 19, pp. 183–193.
205. Панишко С. Д. До питання про розміри дитинця літописної Пересопниці. *Археологічні зошити з Пересопниці. Зб. наук. праць. Вип. 6. Пересопниця: Дятлик М., 2018. С. 49–56.*
206. Петраускас А. В., Панишко, С. Д., Лошик, Д. С., Чорний І. О., Кукса А. О. Дослідження укріплень городища Литовеж на Волині. *Археологія і давня історія України*. Випуск 2 (35). Київ, 2020. С. 182–193.
207. Панышко С. Д. Кревский замок и волыньские укрепления XIV века. *Крэва: гісторыя, археалогія, культурная спадчына: зборнік навуковых артыкулаў* Мінск, 2020. С. 147–152.
208. Панишко С. Д. Забута волинська річка Люцимер. Дніпро – Даугава – Німан: міжцивілізаційні контакти в середньовічні часи. *Нариси*. Київ, 2021. С. 74–82.
209. Панишко С. Про грошову оцінку Дубенської міської волості на рубежі XI–

- XII ст. (постановка питання). Дубенський науковий вісник. Вип. 3. Рівне, 2021. С. 17–18.
210. Панишко С. Д. До питання про розміри дитинця літописної Пересопниці. Археологічні зошити з Пересопниці. Зб. наук. праць. Вип. 6. Пересопниця: Дятлик М., 2018. С. 49–56.
211. Панишко С. Історичні реконструкції на основі археологічних досліджень середньовічного Володимира впродовж 2010–2013 років. *I Всеукраїнський археологічний з'їзд: Програма роботи та анотації доповідей (Ніжин, 23–25 листопада 2018 р.)*. Київ, 2018. С. 165.
212. Панишко С. Археологічні джерела у вивченні середньовічної історії Волині. Волинь у європейському геополітичному та культурному просторі: вибрані питання. Одеса, 2021. С. 13–27.
213. Панчук М. Повертаючись до вересня 1939-го року. *Вільна Україна*. 1990. 18 вересня.
214. Патриляк І. Підготовка бандерівською ОУН антирадянського повстання на території Західної України (січень 1940 – червень 1941 рр.). *Київська старовина*. 2004. №1.
215. Пашенко В. О. Греко-католики в Україні: від 40-х років ХХ ст. до наших днів. Полтава, 2002.
216. Пашенко В. О. Православ'я в новітній історії України. Полтава, 1997.
217. Петлюра С. Вибрані твори та документи. К.: Довіра, 1994.
218. Плохій С. Брама Європи. Історія України від скіфських воєн до незалежності. Харків. 2016. <http://resource.history.org.ua/item/11082>
219. Політична історія України: ХХ століття: У 6 т. Т. 6. Київ, 2003.
220. Політичний терор і тероризм в Україні. ХІХ–ХХ ст.: Історичні нариси. Київ, 2002.
221. Полонська-Василенко Н. Історія України: У 2 т. Т. 2. Від середини ХVІІ століття до 1923 року. Київ. 2002. <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/UKR0001061>
222. Полянський О. Західна Україна у двох революціях: 1848–1918. Тернопіль, 1998.

223. Полянський О. Курс лекцій з історії України. Остання чверть XVIII – середина XIX ст. Тернопіль, 2004.
224. Понедельник Л. А. Волинський ренесанс. *British Journal of Science Education and Culture*. London: University Press, 2014. No 1. (5) (January–June). P. 124–129.
225. Понедельник Л. Літературне життя на Волині в 1920–1930-ті роки: суспільно-політичні умови, угруповання, персоналії. *Краєзнавство*. 2019. Вип. 4. С. 50–68.
226. Попович М. Нарис історії культури України. Київ, 1999.
227. Пришляк В. В. Волинська примітка в австрійсько-польському трактаті 1727 року про українську торгівлю із Силезією. *Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки: Історичні науки*. 2009. № 22. С.188–195.
http://www.nbu.gov.ua/portal/natural/Nvnu/istor/2009_22/R4/Pryshliak.pdf
228. Пришляк В. В. Історія України: Навчальний посібник для студентів вузів. У 2 ч. Ч. 1: Від давніх часів до кінця XVIII ст. Брест, 2004.
229. Пришляк В. Григорій Граб'янка (Історико-генеалогічна розвідка). *Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність*. [зб. наук. праць]. Львів, 2011. Вип. 20: АСТЕСТЕСТАНТІВУС: Ювіл. збірник на пошану Леонтія Войтовича. С. 550–568.
http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Uks/2011_20/36_Prushlyak.pdf
230. Пришляк В. До питання про історичну основу поеми Лесі Українки “Бояриня”. *Леся Українка та родина Косачів в контексті української культури: Тези та матеріали Всеукраїнської наук.-практ. конф, 24–25 лютого 1996 р., с. Колодажне / До 125-річчя від дня народження Лесі Українки*. Луцьк, 1996. С. 27–28.
231. Пришляк В. Міжнародна наукова конференція «Луцький з'їзд 1429 р. на тлі епохи». *Хроніка. Укр. іст. журн.* 2020. Вип. 1. С. 219–223.
http://resource.history.org.ua/publ/UIJ_2020_1_20
232. Пришляк В. Про Волинь поза часом і простором (замість покрайніх записів

- на доповіді академіка). Ярослав Ісаєвич. Давня історія Волині: гіпотези, дискусії, перспективи дослідження. *Літопис Волині*. 2011. Ч. 10. С. 57–66.
233. Пришляк В. Ярослав Ісаєвич: nomenestomen. *Історичний веб-портал [Historians.in.ua]*. 2016. <http://historians.in.ua/index.php/en/institutsiji-istorichnoji-nauki-v-ukrajini/1859-volodymyr-pryshliak-yaroslav-isayevych-nomen-est-omen>
234. Пришляк В., Гжеськов'як Р., Циганок О. «Щасливе пророцтво», або «Прогностик щасливий»: панегірик Пилипа Орлика миргородському полковникові Данилу Апостолу / З літературної спадщини. *Сіверянський літопис*. 2019. № 1 (145). С. 203–220. http://www.siver-litopis.cn.ua/arh/2019/siver_01_19.pdf
235. Про минуле – заради майбутнього. Київ, 1989.
236. Пясецький В. Луцьк: історико-краєзнавчі нариси. Кн. I: Старе місто. Луцьк, 2014.
237. Разнатовський І. М. Управління промисловістю Української РСР. Київ, 1970.
238. Революційна доба 1917–1921 років у системі координат сучасної історіографії. Збірник наукових статей / Відп.ред. В. Ф.Верстюк. Київ, 2020. <file:///C:/Users/admin/Downloads/0015219.pdf>
239. Революція, державність, нація: Україна на шляху самоствердження (1917–1921 рр.). Київ; Чернігів, 2017. <http://resource.history.org.ua/item/0013421>
240. Реєнт О. П. Українські визвольні змагання 1917–1921 років. Київ, 2016.
241. Реєнт О. П. Українська революція і робітництво. Соціально-політичні та економічні зміни 1917–1920 рр. Київ, 1996.
242. Ріпецький С. Українське Січове стрілецтво. Львів, 1995.
243. Сергійчук В. Етнічні межі і державний кордон України. Вид. 3-є, доповнене. Київ, 2008. <http://resource.history.org.ua/item/0009662>
244. Сідак В. С. Спеціальні служби України від найдавніших часів і до сьогодення: У 5 т. Т. 2: Українські спецслужби доби національно-визвольних змагань 1917–1921 рр. Київ, 2017. <http://resource.history.org.ua/item/0013904>
245. Скоропадський П. Спогади: кінець 1917 – грудень 1918 / Гол. ред. Я.

- Пеленський. Київ, Філадельфія, 1995.
246. Скочиляс І. Релігія та культура Західної Волині на початку XVIII ст. За матеріалами Володимирського собору 1715 р. Львів, 2008.
247. Слюсаренко А. Г., Томенко М. В. Нові політичні партії в Україні. Довідник. Київ, 1990.
248. Солдатенко В. Ф. Українська революція. Історичний нарис. Київ, 1999.
249. Степовик Д. Українська гравюра бароко. Київ, 2013.
250. Стерчо П. Карпато-Українська держава: До історії визвольної боротьби карпатських українців у 1919–1939 рр. Львів, 1994.
251. Сторінки історії радянського суспільства: факти, проблеми, люди. Київ, 1991.
252. Стрельський Г., Трубайчук А. Михайло Грушевський, його сподвижники і опоненти. Київ, 1996.
253. Стрільчук Л. В. Україна – Польща: від добросусідських відносин до стратегічного партнерства (кінець XX – початок XXI ст.). Луцьк, 2013.
254. Україна в контексті історичного розвитку Європи: підручник для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти всіх спеціальностей / С. Ю. Боева, В. Ю. Бузань, А. А. Кізлова та ін. За редакцією С. О. Костилюєвої. Київ. 2021. <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/41918>
255. Україна: політична історія. XX – початок XXI ст. / Редкол.: В. А. Смолій, Ю. А. Левенець та ін. Київ, 2007.
256. Україна: утвердження незалежної держави (1991–2001). Київ, 2001.
257. Українська держава (Гетьманат). Рада / Авт. кол.: Сосса Р. І. (керівник) та ін. Київ, 2018. <http://resource.history.org.ua/item/0013854>
258. Українська державність у XX столітті: історико-політичний аналіз. Київ, 1996.
259. Українська культура. Лекції за ред. Дмитра Антоновича. Київ, 1993.
260. Українська революція 1917–1920 рр. в листівках та газетах: Альбом / Автор-упоряд. Г. Іванущенко. Суми, 2005. <http://resource.history.org.ua/item/0009752>

261. Українська Центральна Рада / Авт. кол.: Сосса Р. І. (керівник) та ін. Київ, 2018.
262. Українська Центральна Рада: Документи матеріали: У 2 т. / Упоряд. В. Ф. Верстюк, відп. ред. В. А. Смолій. Київ, 1996.
263. Український національно-визвольний рух. Березень-листопад 1917 року: Док. і матеріали. Упоряд. В. Верстюк (керівник) та ін. Київ, 2003.
264. Ульяновський В. І. Церква в Українській Державі 1917–1920 рр. (доба Гетьманату Павла Скоропадського): Навч. Посібник для вузів. Київ, 1997.
265. Уривалкін О. Нарис історії України (сер. XIII – сер. XVII ст.). Ніжин, 2003.
266. Федорук Я. Віленський договір 1656 року: Східноєвропейська криза і Україна у середині XVII століття. Київ, 2011.
267. Філіпович М. Луцька «Просвіта» (1918–1935 рр.). Луцьк, 2007.
268. Хміль І. В. Аграрна революція в Україні: березень 1917 р. – квітень 1918 р. Київ, 2000.
269. Хрестоматія з історії України для студентів вузів / [Упор.: Б. І. Білик, Л. В. Дячук, Я. С. Калакура та ін.]. Київ, 2013.
270. Черкашина Н. К. Історія України від давніх часів до сьогодення. Київ, 2009.
271. Чикаленко Євген. Щоденник 1919–1920 / За ред. В. Верстюка, М. Антоновича. Київ; Нью-Йорк, 2005.
272. Чухліб Т. Секрети українського полівасалітету: Хмельницький, Дорошенко, Мазепа. Київ, 2011.
273. Шабала Я. М. Аграрні реформи на Волині у XX – на початку XXI століття: передумови, перебіг та наслідки. Луцьк, 2012.
274. Шабала Я. М. Історія України. Посібник-практикум. Луцьк, 2013.
275. Шаповал Ю. І., Пристайко В., Золотарьов В. ЧК–ГПУ–НКВД в Україні: особи, факти, документи. Київ, 1997.
276. Шваб А. Г. Еміграційна політика Польщі (1918–1939). Луцьк, 2014.
277. Швагуляк М. М. «Українська карта»: Українське питання у міжнародній політиці напередодні та на початку Другої світової війни. *Дзвін*. 1990. № 7.
278. Швагуляк М. Пацифікація: Польська репресивна акція у Галичині 1930 р.

і українська суспільність. Львів, 1993.

279. Шевчук В. Загублена українська культура за тисячу років. Київ, 2008.

280. Шелест П. «Справжній суд історії ще попереду». Спогади, щоденники, документи, матеріали. Київ, 2003.

281. Шиманський П. Музичне мистецтво Волині у 20–30-х рр. ХХ ст. *Науковий вісник ВДУ ім. Лесі Українки. Мистецтвознавство*. 1997. № 11. С. 80–84.

282. Шульга С. А. Чехи в Західній Волині: від оселення до реєміграції. Луцьк, 2018.

283. Яковенко Н. Дзеркала ідентичності. Дослідження з історії уявлень та ідей в Україні ХVІ – початку ХVІІІ століття. Київ, 2012.

284. Яковенко Н. Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України. Київ, 2005.

285. Яковенко Н. Паралельний світ. Дослідження з історії уявлень та ідей в Україні ХVІ – ХVІІ ст. Київ, 2002.

286. Яневський Д. Політичні системи України 1917–1920 років: спроби творення і причини поразки. Київ, 2003.

287. Ярош Б. О. Сторінки політичної історії західноукраїнських земель (30–50-ті рр. ХХ ст.). Луцьк, 1999.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Конкурсний бал вступника оцінюється за шкалою від 100 до 200 балів. Вступний іспит проводиться у формі комп'ютерного тестування. Вступник розв'язує 40 завдань.

Результати виконання завдань дозволяють виявити рівень підготовки вступника: 1 рівень (високий): 200-180 балів; 2 рівень (середній): 179-160 балів; 3 рівень (достатній): 159-140 балів; 4 рівень (низький): 139-100 балів.

Голова предметної комісії

Людмила СТРІЛЬЧУК

Відповідальний секретар
приймальної комісії

Олег ДИКИЙ